

رتبه‌بندی بانک‌های تجاری

از جهت برخورداری از شاخص‌های جذب منابع و اعطای تسهیلات

منصور رنجبر* - حسن حیدریان**

چکیده

در این مقاله، با در نظر گرفتن میزان موفقیت در جذب منابع (سپرده‌های قرض‌الحسنه جاری، پس‌انداز، سپرده‌های بلندمدت و کوتاه‌مدت) و مانده تسهیلات به تفکیک بخش‌های اقتصادی بانک‌های تجاری سیستم بانکی در اسفند ماه سال ۱۳۸۳ به عنوان معیار عملکرد بانک‌ها، نسبت به محاسبه شاخص مرکب برای رتبه‌بندی بانک‌ها از حیث برخورداری با استفاده از روش آماری تاکسونومی اقدام شده و معیار محاسبه شده (کارایی مجموع بانک‌های تجاری) از حد متوسط پایین‌تر (۳۰ درصد) و ترتیب رتبه بانک‌ها هم عبارتست از: ملت، تجارت، ملی، صادرات، سپه و رفاه. همچنین فعالیت‌های مزیت‌دار در زمینه جذب منابع و اعطای تسهیلات برای تمامی بانک‌های تجاری کشور تعیین شده است.

مقدمه

در فضای رقابتی حاکم بر موسسات مالی و اعتباری، جهت افزایش سهم بازار و کسب رضایت مشتریان، اندازه‌گیری عملکرد یک بانک فی‌نفسه و در مقام مقایسه با سایر بانک‌ها، از موارد ضروری و مورد نیاز مدیران بانک‌ها جهت شناسایی وضعیت موجود و تعیین استراتژی‌های لازم برای رسیدن به وضعیت مطلوب و تدوین برنامه عملیاتی می‌باشد.

اینک با توجه به اینکه در نظر گرفتن یک شاخص به عنوان برنامه و تعیین هدف برای آن، دارای جامعیت لازم نمی‌باشد و تحقق یا عدم تحقق آن، لزوماً نشان‌دهنده اثربخشی یا فقدان اثربخشی یک سازمان تلقی نمی‌گردد، لذا تنوع بخشی به اجزای برنامه و هدف‌گذاری برای آن جهت نیل آگاهانه به سوی تعالی و در نتیجه، ارتقای موقعیت بانک در بین بانک‌ها ضروری می‌باشد.

بررسی معیار کارایی در بانک‌های تجاری

نشان می‌دهد که هیچیک از آنها نتوانسته‌اند در مجموع سطح بالا و مناسبی را به دست آورند و میزان کارایی بیشتر آنها حتی از متوسط هم پایین‌تر است.

در این مقاله با توجه به اطلاعات منابع - مصارف بانک‌ها در پایان اسفند ۱۳۸۳ به اندازه‌گیری و مقایسه عملکرد کارایی بانک‌ها در دو محور اساسی "میزان موفقیت در جذب سپرده‌ها" و "میزان موفقیت در تخصیص بهینه منابع" با استفاده از روش آماری تاکسونومی عددی پرداخته شده و همچنین به کمک شاخص‌های مذکور، رتبه بانک‌های تجاری سیستم بانکی تعیین و فعالیت‌های مزیت‌دار هر بانک و

فاصله آن با سایر بانک‌ها مشخص و محاسبه شده است.

داده‌ها

(۱) منابع و مصارف بانک‌ها: از آنجایی که مهمترین رسالت سیستم بانکی، جمع‌آوری وجوه، به‌خصوص وجوه سرگردان و راکد در جامعه و تخصیص آنها به فعالیت‌های پر بازده و مولد است، لذا جذب منابع، زیربنای اصلی سایر فعالیت‌هاست و تمامی امور و خدمات بانک به درجات مختلف از این امر تاثیرپذیر هستند. از این رو، افزایش سپرده‌ها و چگونگی استفاده بهینه از آنها به منظور تحقق مطلوب اهدافی همچون افزایش سودآوری بانک، تامین منافع سپرده‌گذاران و حمایت از سیاست‌های اقتصادی دولت، از معیارهای مهم ارزیابی عملکرد مناسب هر بانک محسوب می‌شود.

بررسی اطلاعات مربوط به داده‌های منابع و مصارف بانک‌ها در پایان اسفند ۸۳ نشان می‌دهد که از مجموع کل پنج سپرده موثر بانک‌های تجاری در سال ۱۳۸۳، بیشترین مانده به ترتیب مربوط به سپرده

* کارشناس بانک رفاه استان خراسان رضوی.

** کارشناس سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان خراسان رضوی.

سایر با ۲۶ درصد، سپرده سرمایه‌گذاری بلندمدت با ۲۴ درصد، سپرده سرمایه‌گذاری کوتاه‌مدت با ۲۲ درصد، سپرده جاری با ۲۱ درصد بوده و کمترین سهم هم مربوط به سپرده قرض‌الحسنه پس‌انداز با هفت درصد می‌باشد. بالاترین دارندگان سهم بانک‌های تجاری از سپرده‌ها، به ترتیب بانک ملی با ۲۹/۵ درصد، بانک ملت با ۱۹/۴ درصد، بانک صادرات با ۱۸/۵ درصد، بانک تجارت با ۱۵/۶ درصد، بانک سپه با ۱۲ درصد و بانک رفاه با پنج درصد می‌باشند.

۲) ترکیب مصارف: طی سال ۱۳۸۳ رویکرد بانک‌ها در بخش تخصیص منابع، به سمت بخش تولیدی بوده، به طوری که در پایان اسفند ۸۴ در سیستم بانکی بخش صنعت و معدن با ۴۲ درصد، بیشترین سهم از مانده تسهیلات را به خود اختصاص داده و سایر بخش‌ها نیز به ترتیب عبارتند از: بخش بازرگانی و خدمات ۳۲ درصد، بخش مسکن و ساختمان ۱۸ درصد و بخش کشاورزی با نه درصد.

افزایش سپرده‌ها و چگونگی استفاده بهینه از آنها به منظور تحقق مطلوب اهدافی همچون افزایش سودآوری بانک، تامین منافع سپرده‌گذاران و حمایت از سیاست‌های اقتصادی دولت، از معیارهای مهم ارزیابی عملکرد مناسب هر بانک محسوب می‌شود.

② طی سال ۱۳۸۳ رویکرد بانک‌ها در بخش تخصیص منابع، به سمت بخش‌های تولیدی بوده و در پایان اسفند ۸۴ بخش صنعت و معدن با سهم ۴۲ درصدی، در صدر قرار داشته است.

رتبه‌بندی بانک‌های مزبور از لحاظ میزان تسهیلات اعطایی به بخش خصوصی، به ترتیب زیر است: ملی، ملت، صادرات، تجارت، سپه و رفاه.

۳) کارکنان: تعداد کارکنان بانک‌های تجاری در پایان اسفند ۱۳۸۳ بالغ بر ۱۴۶۴۲۰ نفر بوده که سهم بانک ملی ۲۹ درصد، بانک صادرات ۲۰ درصد، بانک ملت ۱۷ درصد، بانک تجارت ۱۵ درصد، بانک سپه ۱۲ درصد و بانک رفاه هفت درصد بوده است.

۴) شعب: تعداد شعب بانک‌های تجاری ۱۳۱۶۱ شعبه بوده که بانک صادرات با ۲۵ درصد بیشترین شعب را به خود اختصاص داده است. بانک ملی ۲۴ درصد، بانک تجارت ۱۵ درصد، بانک ملت ۱۵ درصد، بانک سپه ۱۳ درصد و بانک رفاه با هشت درصد در رتبه‌های بعد قرار داشته‌اند.

مقدار عددی صرف خارج ساخت و ارزیابی نمود). باید توجه داشت که بدون لحاظ نمودن عامل فوق، نتیجه واقعی پژوهش گمراه‌کننده خواهد بود.

روش تحلیل تاکسونومی، یکی از مهمترین روش‌های درجه‌بندی مناطق از نظر توسعه‌یافتگی

مبانی نظری تحقیق

ابتدا ۱۰ نماگر را که داده‌های آن را در اختیار داشتیم، انتخاب کردیم. این نماگرها عبارتند از: پنج نماگر منابع بانک (قرض‌الحسنه جاری، قرض‌الحسنه پس‌انداز، سپرده بلندمدت، سپرده کوتاه‌مدت و سایر سپرده‌ها) و چهار نماگر مصارف بانک، مانده بدهی به تفکیک بخش‌های اقتصادی (کشاورزی، صنعت و معدن، مسکن و ساختمان، بازرگانی و خدمات) و نهایتاً تعداد پرسنل بانک‌ها (تا بتوان با محاسبه شاخص‌های همسان و با لحاظ کردن عامل تعداد پرسنل بانک‌ها در متغیرها، آنها را از

مهمترین رسالت سیستم بانکی، جمع‌آوری وجوه، به خصوص وجوه سرگردان و راکد در جامعه، و تخصیص آنها به فعالیت‌های پر بازده و مولد است.

مرحله چهارم: همگن‌سازی گزینه‌ها که در ادامه مقاله توضیح داده خواهد شد.

مرحله پنجم: این مرحله، مربوط به تعیین الگو یا سرمشق (پیشرو) گزینه‌ها (Cio) است. در این مرحله، فاصله هریک از گزینه‌ها از مقدار ایده‌آل (مرحله چهارم) را به‌دست می‌آوریم. فاصله کم از ایده‌آل، نمایانگر توسعه‌یافتگی (و وضعیت مناسب آن) است و فاصله زیاد، بیان‌کننده عدم توسعه‌یافتگی آن گزینه می‌باشد، یعنی الگو یا سرمشق گزینه‌ها از رابطه زیر به‌دست می‌آید:

$$D_{ab} = \sum_{j=1}^n (x_{aj} - x_{bj})^2$$

مرحله ششم: در این مرحله، درجه‌بندی یا رتبه‌بندی میزان توسعه‌یافتگی گزینه‌ها انجام می‌شود و به درجه‌بندی توسعه‌یافتگی و وضعیت گزینه‌ها پرداخته می‌شود.

توضیح اینکه تمام محاسبات صورت‌گرفته با روش تاکسونومی، با نرم‌افزار excel در جداول پیوست مقاله قرار گرفته‌اند و متن جداول مزبور در دفتر مجله موجود است و علاقمندان می‌توانند از آنها استفاده کنند.

تحلیل اطلاعات

حال با توجه به نتایج به‌دست‌آمده از محاسبات به شرح جدول شماره یک، میزان شاخص سرانه منابع - مصارف بانک‌های تجاری سیستم بانکی و ترتیب رتبه‌بندی آنها آورده می‌شود.

جدول شماره یک

رتبه‌بندی بانک‌های تجاری براساس شاخص مرکب منابع و مصارف

نام بانک	رده	میزان شاخص	اختلاف
ملت	۱	۰/۵۱	—
تجارت	۲	۰/۵۰	۰/۰۱
صادرات	۳	۰/۳۶	۰/۱۴
ملی	۴	۰/۳۳	۰/۰۳
سپه	۵	۰/۱۸	۰/۱۵
رفاه	۶	۰/۱۱	۰/۰۷

شاخص‌ها به‌دست آورد.

(۳)

$$D_{ab} = \sum_{j=1}^n (x_{aj} - x_{bj})^2$$

a و b در فرمول بالا نشان‌دهنده دو بانک موردارزیابی از نظر فاصله مرکبشان هستند. فواصل مرکب به‌دست‌آمده را می‌توان در ماتریس d یا ماتریس فواصل بین گزینه‌ها نمایش داد.

(۴)

$$D_{ab} = \sum_{j=1}^n (x_{aj} - x_{bj})^2$$

همانطور که ملاحظه می‌شود، ماتریس مربع است. قطر اصلی آن صفر و متقارن نیز می‌باشد. هر عنصر ماتریس نشان‌دهنده فاصله بین دو بانک است که این دو بانک در سطر و ستون مشخص شده‌اند و می‌توانیم با توجه به میزان D_{ab} بانک‌ها را طبقه‌بندی نماییم. البته فرض را بر این گذاشتیم که اجزای سازنده این شاخص مرکب دارای ارزش‌های یکسان هستند.

شاید بخواهیم این اندازه‌ها را به شکل خاصی با مقادیر بین یک و صفر نشان دهیم. از آنجا که عملاً تنها یک شاخص مرکب داریم، درجه‌بندی مجدد نتایج بین یک و صفر هیچ تاثیری بر ترتیب طبقه‌بندیمان نخواهد گذاشت. درواقع، چندین حق‌انتخاب پیش روی خود داریم: اولاً، می‌توان نتایج موجود را به بالاترین مجموعه تقسیم کرد و درثانی، می‌توانیم از مشابه آنچه نوربخش (۱۹۹۸) پیشنهاد نموده است، استفاده نماییم.

$$R = 1 - \frac{d}{d+ksd} \quad r = 1, 2, \dots, R \quad (5)$$

در اینجا $\bar{d}$ و sd عبارتند از میانگین و انحراف استاندارد dr و پارامتر k هم به شیوه‌ای تعیین می‌شود که میزان عبارت دوم در سمت راست معادله (۵) برای تمامی بانک‌ها بین یک و صفر باقی بماند. جالب آن که مقدار انتخابی k که شرط فوق را برآورده سازد، به میزان انحراف توزیع از میزان توزیع نرمال هم اشاره می‌نماید. اگر توزیع دارای وضعیت نرمال شده با $k=2$ ، معیار R ۹۵ درصد از بانک‌های موردبررسی باید بین یک و صفر شود.

می‌باشد. این روش برای اولین بار در سال ۱۷۶۳ میلادی توسط آدنسون مطرح شد و در سال ۱۹۵۰ توسط گروهی از ریاضیدانان بسط داده شد. امروزه این روش در رشته‌های مختلف علوم مطرح است و به کار برده می‌شود. نوع خاص آن هم تاکسونومی عددی است.

عملیاتی که در روش تاکسونومی انجام می‌گیرد، به‌طور خلاصه به شرح زیر است:

مرحله اول: نخستین گام در اجرای روش مذکور، تشکیل ماتریس داده‌ها مربوط به نامگرهای اقتصاد، ز برای بانک‌های استان R می‌باشد. نشان داده شده است:

(۱)

$$X = \begin{pmatrix} x_{11} & x_{12} & \dots & x_{1n} \\ x_{21} & x_{22} & \dots & x_{2n} \\ \vdots & \vdots & \ddots & \vdots \\ x_{r1} & x_{r2} & \dots & x_{rn} \end{pmatrix}$$

هر سطر این ماتریس مربوط به یک بانک و هر ستون آن نشان‌دهنده یک شاخص می‌باشد. و سپس محاسبه میانگین و انحراف معیار انجام می‌شود.

مرحله دوم: در این مرحله، نرمال‌سازی داده‌های ماتریس به‌دست آمده است. برای ازبین‌بردن عدم‌تجانس واحدهای مختلف اندازه‌گیری به‌کاربرده شده برای شاخص‌های مختلف در ماتریس X را می‌توان به صورت ماتریس استاندارد Z درآورد که تمام شاخص‌ها در آن، دارای میانگین صفر و انحراف معیار یک هستند.

(۲)

$$Z = \frac{X - \bar{X}}{s}$$

در انتهای ماتریس استاندارد بزرگترین عدد قابل‌مشاهده هر ستون تشکیل می‌شود که در مراحل بعدی از آن به عنوان رقم ایده‌آل استفاده خواهد شد.

مرحله سوم: این مرحله، برای تعیین فاصله مرکب بین گزینه‌هاست. با در اختیارداشتن ماتریس استاندارد، می‌توان فاصله هر گزینه از مجموعه را نسبت به دیگر گزینه‌ها به نسبت به هرکدام از شاخص‌ها به‌دست آورد. آنگاه با استفاده از فرمول زیر فواصل مرکب بین بانک‌ها را از لحاظ مجموعه

این محدوده قرار می‌گیرند، از نظر میزان فعالیت‌ها تشابهی با بانک‌های همگن ندارند، و باید از مجموعه بانک‌های همگن خارج شوند.

ستون سوم این جدول بیانگر شاخص تشابه در درون گروه است. هرچه این رقم کوچکتر باشد، تشابه تمامی اعضای گروه بیشتر خواهد بود. و همچنین می‌توان آن را با ارقام مبنای ارایه‌شده توسط $d(+)=3/9718$ و $d(-)=2/508$ مقایسه نمود.

تعیین نوع و میزان فعالیت‌های مزیت‌دار بانکها

میزان فعالیت هر بانک را تا میزان فعالیت مزیت‌دار از طریق فرمول زیر محاسبه می‌نماییم:

$$f_i = \frac{\sum (Z_{ij} - Z_{i0})}{Z_{i0}}$$

Z_{i0} = فاصله هر بانک تا مقدار ایده‌آل.

Z_{ij} = مقدار ایده‌آل شاخص J ام.

Z_{ij} = مقادیر استاندارد شده شاخص J ام از بانک

I ام.

بنابراین، با توجه به فرمول بالا، هر قدر C_{io} کوچکتر باشد، مبین فعالیت بیشتر بانک می‌باشد و می‌توان f_i را به عنوان معیاری برای فعالیت بانک به صورت زیر محاسبه نمود.

C_{io} = فاصله بانک تا نمونه ایده‌آل.

C_o = حدود بالای توسعه $(C_o = c + 2sc)$.

f_i = درجه فعالیت بانک $f_i = C_{io} / C_o$.

نسبت فعالیت هر بانک (f_i) بین صفر و یک

تغییر می‌کند. هرچه این مقدار به صفر نزدیکتر باشد، نشانه کارایی بیشتر و هر قدر به یک نزدیکتر باشد، علامت عدم کارایی بیشتر است.

علاوه بر این، میزان فعالیت ایده‌آل بانک‌ها و فاصله آنها هم محاسبه شده و نتایج آن به شرح جدول شماره سه می‌باشد.

جدول شماره دو

گروه‌های بانک‌های همگن

فاصله نزدیکترین بانک به گروه	نزدیکترین همسایه به گروه	میزان عدم تجانس در درون گروه	گروه‌های همسایه درجه اول
۳/۷۵	تجارت	۳/۵۴	۱- ملی، صادرات
۳/۵۴	ملی	۳/۱۳	۲- صادرات، تجارت
۳/۱۳	صادرات	۲/۶۷	۳- ملت، تجارت
۳/۵۹	ملت	۳/۱۵	۴- سپه، تجارت

هرچه معیار مذکور به یک نزدیکتر باشد، بانک مربوط به آن از نظر نماگرهای انتخابی در سطح بالاتری قرار می‌گیرد.

آخرین ستون جدول شماره یک نشان‌دهنده اختلاف معیار بین بانک‌هاست، و اختلاف بین بانک‌ها به جز بانک‌های تجارت، صادرات، ملی و سپه با سایر بانک‌ها قابل توجه نیست. با توجه به میزان محاسبه شده معیار کارایی، هیچیک از بانک‌ها نتوانستند در مجموع سطح بالا و مناسبی را در خصوص معیارهای فوق (جذب منابع و تخصیص آنها) از خود نشان دهند. به عنوان مثال، بانک ملت به عنوان رتبه اول ۵۱ درصد و سایر بانک‌ها مانند تجارت ۵۰ درصد، صادرات ۳۶ درصد، ملی ۳۳ درصد، سپه ۱۸ درصد و بانک رفاه ۱۱ درصد از حداکثر نمره (۱۰۰) را دریافت کردند. این امر نشان می‌دهد که میزان کارایی آنها حتی از متوسط هم پایین‌تر است. این وضع تایید مجددی است بر این واقعیت که از نیروی انسانی بانک‌ها استفاده بهینه به عمل نمی‌آید.

مقایسه عملکرد بانک‌ها بر اساس معیارهای

جذب منابع و بازار تسهیلات، از موارد

ضروری و مورد نیاز مدیران بانک‌ها و

سیاستگذاران جهت بررسی وضع موجود

می‌باشد.

گروه‌های همگن

همچنین می‌توانیم برای همه بانک‌ها عناصر یک ماتریس فاصله‌ای D را که با فواصل مرکب اندازه گرفته شده، توسط نماگرهای Z محاسبه نماییم.

هر عنصر ماتریس D بیان ریاضی فواصل متعدد (به تعداد نماگرهای موجود) میان دو بانک p و q است. این ماتریس در جدول شماره چهار ارایه شده است. در هر ردیف این ماتریس کمترین مقدار غیر صفر عبارت است از کوتاهترین فاصله میان نزدیکترین دو بانکی که توسط ردیف و ستون مربوطه نشان داده می‌شوند. هر بانک را می‌توان به وسیله یک پیکان به نزدیک همسایه‌اش متصل ساخت.

حال برای آن که بانک‌های همگن را پیدا نماییم، فواصل حد بالا و پایین ($d(+)$ و $d(-)$) را به وسیله فرمول زیر محاسبه می‌کنیم:

علت دشواری کار، سایر شاخص‌های مرتبط به منابع و مصارف کمتر مورد استفاده قرار گرفته‌اند. لذا برای انجام این رده‌بندی، روش‌های مختلفی مورد استفاده قرار می‌گیرد که یکی از رایجترین آنها، روش آماری تاکسونومی عددی است. براساس اطلاعات منابع و مصارف اسفند ۸۳، ترتیب رتبه بانک‌های تجاری سیستم بانکی عبارتست از: ملت، تجارت، ملی، صادرات، سپه و رفاه.

متوسط کارایی بانک‌های تجاری در سیستم بانکی به میزان ۳۰ درصد محاسبه شده است که بیانگر عدم استفاده بهینه بانک‌ها از عوامل تولید در ارائه خدمات در بازار منابع و مصارف می‌باشد، لذا بانک‌ها می‌بایست به جهت افزایش سهم خود در بازارهای مذکور، براساس میزان فعالیت‌های محاسبه‌شده، به تعیین استراتژی‌های لازم برای پرکردن شکاف مذکور بپردازند. همچنین بانک‌ها می‌باید نسبت به افزایش سرانه منابع و مصارف به ازای هر کارمند در بانک جهت افزایش کارایی و ارتقای رتبه خود اقدام نمایند.

منابع و مأخذ

- ۱) آذر عادل و علی رجب‌زاده / ۱۳۸۱ / تصمیم‌گیری کاربردی / تهران / نشر نگاه دانش.
- ۲) بانک‌ها از دیدگاه آمار / مجله بانک و اقتصاد / شماره ۴۹ / شهریور ۸۳.
- ۳) حسینی، سید یعقوب و اسکندری، آتوسا / ۱۳۷۹ / رتبه‌بندی استان‌های کشور از حیث برخورداری از شاخص‌های اقتصادی - اجتماعی / برنامه و بودجه / شماره ۴۹ و ۵۰.
- ۴) نشریه پیام بانک مرکزی / ویژه‌نامه هفته بانکداری اسلامی / شماره ۴۲ / شهریور ۸۳.
- ۵) نوربخش، فرهاد / ۱۳۸۱ / توسعه انسانی و نابرابری‌های منطقه‌ای در ایران / الگویی برای سیاستگذاری اقتصاد سیاسی.

جدول شماره سه

تعیین فعالیت‌های مزیت‌دار بانک‌های تجاری

نام بانک	فعالیت‌های مزیت‌دار بازار منابع	فعالیت‌های مزیت‌دار بازار مصارف
ملی	—	—
صادرات	سپرده کوتاه‌مدت	کشاورزی
ملت	سپرده بلندمدت، جاری و سایر	—
تجارت	—	صنعت و معدن
سپه	—	—
رفاه	سپرده پس‌انداز	مسکن و ساختمان، بازرگانی و خدمات

جدول شماره چهار

مبانی استراتژی‌های بازاریابی بانک‌ها جهت افزایش سهم بازار

نام بانک	منابع	مصارف
ملی	کل سپرده‌ها	کل بخش‌های اقتصادی
صادرات	کل سپرده‌ها به‌جز سپرده کوتاه‌مدت	کل بخش‌های اقتصادی به‌جز کشاورزی
ملت	کل سپرده‌ها به‌جز سپرده بلندمدت، جاری و سایر	کل بخش‌های اقتصادی
تجارت	کل سپرده‌ها	کل بخش‌های اقتصادی به‌جز صنعت و معدن
سپه	کل سپرده‌ها	کل بخش‌های اقتصادی
رفاه	کل سپرده‌ها به‌جز سپرده پس‌انداز	کل بخش‌ها به‌جز مسکن و ساختمان، خدمات و بازرگانی

بانک‌های تجارت و سپه در زمینه جذب سپرده‌ها کمترین فعالیت نسبت به بانک‌های تجاری را داشته‌اند. بانک ملت در زمینه جذب سپرده‌های بلندمدت، جاری و سایر، بانک رفاه در زمینه جذب سپرده پس‌انداز و بانک صادرات در زمینه جذب سپرده کوتاه‌مدت بیشترین فعالیت را داشته‌اند و در زمینه مصارف هم بانک‌های ملی، ملت و سپه کمترین فعالیت نسبت به بانک‌ها را داشته‌اند، لیکن بانک تجارت در زمینه اعطای تسهیلات در بخش صنعت و معدن، بانک رفاه در بخش‌های مسکن و ساختمان، خدمات و بازرگانی، بانک صادرات در بخش کشاورزی

بیشترین فعالیت را داشته‌اند. بر این اساس، می‌توان مبانی استراتژی بازاریابی بانک‌ها را جهت افزایش سهم بازار منابع و تسهیلات به شرح جدول شماره چهار ارائه نمود.

خلاصه و نتیجه

مقایسه عملکرد بانک‌ها براساس معیارهای جذب منابع و بازار تسهیلات، از موارد ضروری و موردنیاز مدیران بانک‌ها و سیاستگذاران جهت بررسی وضعیت موجود می‌باشد. تاکنون رتبه‌بندی بانک‌ها صرفاً براساس سرانه منابع صورت گرفته و به

برای استفاده از خدمات سیستم اشتراک، با تلفن شماره ۸۸۹۵۱۳۲۹ و یا با نشانی زیر با ما تماس بگیرید.

تهران - خیابان حجاب - کوچه سوم - شماره ۱۳